

Regeringskansliet,
Kulturdepartementet

Remittering av betänkandet från 2018 års AV-utredning (Ku2018:03): En moderniserad radio- och tv-lag - genomförande av ändringar i AV-direktivet (SOU2019:39)

Datainspektionen har granskat förslaget huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att arbeta för att människors grundläggande fri- och rättigheter skyddas i samband med behandling av personuppgifter.

Datainspektionen har inget att erinra mot förslaget, men vill lyfta fram följande synpunkter. Hänvisningar till AV-direktivet avser dess lydelse genom ändringsdirektivet.

Datainspektionen instämmer i utredningens bedömning att det är lämpligt att genomföra direktivets artikel 6a.2 och 28b.3 fjärde stycket i radio- och tv-lagen (RTVL) (s. 244-245 och s. 287-289). Det kan dock påpekas att sådan behandling av personuppgifter redan i avsaknad av uttryckliga förbud förmodligen inte vore tillåten enligt den s.k. finalitetsprincipen i dataskyddsförordningen (artiklarna 5.1 b och 6.4) eftersom sådan behandling för kommersiella ändamål inte är nödvändig för att uppfylla de rättsliga förpliktelser (artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen) som framgår av 5 kap. 2 § och 5a kap. 2 § RTVL. Datainspektionen föreslår dock att lagtexten i 5 kap. 3 a § och 5a kap. 3 § RTVL utformas närmare direktivets ordalydelse ("i enlighet med..." istället för förslagets "i syfte att säkerställa...") för att undvika att tillämparen ges intryck av att det är nödvändigt att samla in personuppgifter för att uppfylla kraven i 5 kap. 2 § respektive 5a kap. 2 § RTVL.

När det gäller arbetet med att framgent bringa klarhet i vad som är att anse som lämpliga åtgärder (s. 240 ff.) för att skydda minderåriga från s.k. skadligt

innehåll, och i vilken utsträckning det är nödvändigt med åtgärder som innebär personuppgiftsbehandling genom olika tekniska lösningar för ålderskontroll m.m., kan det lyftas fram vad Datainspektionens irländska systemmyndighet, Data Protection Commissioner (DPC), har påpekat i det pågående arbetet med införlivandet av AV-direktivet i irländsk rätt.¹ Som där anges berörs system för ålderskontroll gällande barns samtycke och föräldraansvar i Artikel 29-gruppens riktlinje om samtycke enligt dataskyddsförordningen. I riktlinjen betonas att ålderskontroll inte bör leda till orimlig behandling av personuppgifter och bör inbegripa en riskbedömning. I situationer där risken är låg kan det t.ex. vara lämpligt att begära att nya abonnenter till en tjänst ska ange sitt födelseår eller fylla i ett formulär där de intygar att de (inte) är barn och om tvivel uppstår se över sina ålderskontrollmekanismer i det särskilda fallet och överväga huruvida andra kontroller behöver göras.²

I sammanhanget kan även uppmärksammas vad BBC:s lyft fram i arbetet med att införliva AV-direktivet i brittisk rätt.³ BBC betonar där vad BBC tidigare har anfört i den konsultation som Information Commissioner's Office (ICO), Datainspektionens brittiska systemmyndighet, hållit gällande sitt förslag till en s.k. Age Appropriate Design Code. BBC anför där att det finns betydande betänkligheter med att införa universella krav på ålderskontroll för tillgång till BBC:s tjänster, att BBC efter undersökning 2018 bedömt att det saknas pålitliga och skalbara alternativ för sådana ålderskontroller på marknaden samt att sådana kontroller oaktat vilket typiskt sett innebär omfattande insamling och behandling av personuppgifter.

Det kan vidare konstateras att Datainspektionen genom de föreslagna bestämmelserna ges behörighet att utöva tillsyn över efterlevnad av förbud som träffar en del av verksamhet som bedrivs av aktörer som omfattas av grundlagsskydd. Det kan därmed finnas anledning att belysa hur detta förhåller sig till stadgandet i 1 kap. 7 § lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen), så att det klart framgår i vilken utsträckning Datainspektionen kan och bör bedriva

¹ Se DPC, 2019-05-27, s. 6-8, tillgänglig på https://www.dccae.gov.ie/en-je/communications/consultations/Documents/86/submissions/Data_Protection_Commissioner.pdf.

² Se artikel 29-arbetsgruppen, Riktlinjer om samtycke enligt förordning (EU) 2016/679 (WP 259 rev. 01), som EDPB antagit som sina egna, s. 26-27, och yttrande 5/2009 om sociala nätverk på Internet (WP 163) s. 12.

³ Se BBC, 2019-09-05, s. 3-5, tillgänglig på https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/829780/5_BBC_Response_AVMS_Consultation_22August2019_for_publication.pdf.

tillsyn mot en del av en grundlagsskyddad verksamhets verksamhet (jfr Kammarrätten i Stockholms dom 17 april 2019 i mål nr 9604-18).

I anslutning till vad utredningen anfört om att utgångspunkten för definitionen av videodelningsplattform och avgränsningen mot sociala medier bör vara definitionen i direktivet och att de tolkningsriktlinjer som kommissionen avser att ta fram kommer behöva beaktas (s. 221-224), kan noteras att den irländska motsvarigheten till MPRT, Broadcasting Authority Ireland (BAI), i sitt svar i arbetet med införlivandet av direktivet i irländsk rätt,⁴ redogör för en modell för bedömning av om en tjänst är en videodelningsplattform som anges utgå från begreppet "oskiljbarhet" från EU-domstolens praxis (dom av den 21 oktober 2015, New Media Online GmbH, C-347/14, EU:C:2015:709) och som anges ha införlivats i skälen till ändringsdirektivet. BAI gör med utgångspunkt i modellen gällande att exempel på kända plattformar som torde träffas av kriteriet "huvudsakligt syfte" är YouTube, TikTok, Daily Motion, Vimeo, Twitch, och exempel på sådana som träffas av kriteriet "väsentlig funktion" är Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat, LinkedIn och Reddit.

Datainspektionen noterar att utredningen konstaterat (s. 243) att det "finns få leverantörer av videodelningsplattformar inom svensk jurisdiktion i den mån de över huvud taget existerar enligt ändringsdirektivets definition", och att "möjligheten till samreglering på nationell nivå kan därmed vara begränsad, åtminstone i nuläget," och det "bör därför finnas utrymme att beakta självregleringsarbete på europeisk nivå." I sammanhanget kan noteras att BAI i nämnda svar gör gällande att de flesta större leverantörer av videodelningsplattformar (t.ex. Facebook, Google and Twitter) torde omfattas av irländsk jurisdiktion och redogör i sitt svar för hur de ser på utmaningar för ändamålsenlig reglering och effektivt skydd inom hela unionen givet detta.⁵

I sammanhanget kan konstateras att liknande frågor om jurisdiktion gör sig gällande i dataskyddsförordningen, som föreskriver om ett system med en enda kontaktpunkt (artiklarna 56 och 60) av vilket följer att ärenden som rör gränsöverskridande personuppgiftsbehandling ska handläggas av den ansvariga tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där den personuppgiftsansvarige har sitt huvudsakliga verksamhetsställe, vilket gällande leverantörer av ovan nämnda tjänster i huvudsak innebär irländsk

⁴ Se BAI, 2019-06-27, s. 36 och 88, tillgänglig på https://www.dccae.gov.ie/en-ie/communications/consultations/Documents/86/submissions/Broadcasting_Authority_Ireland.pdf.

⁵ A.a. s. 33 och 42.

jurisdiktion. Datainspektionen har därför valt att aktivt verka inom samarbetet på europeisk nivå med vägledningar för tillämpning av dataskyddsförordningen i dataskyddsmyndigheternas motsvarighet till ERGA, EDPB, för att säkerställa att svenska rättstraditioner och förutsättningar beaktas.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Catharina Fernquist efter föredragning av juristen Olle Pettersson.

Catharina Fernquist, 2019-11-28 (Det här är en elektronisk signatur)
